

İşletmeler Bakanlığı Kuruluş ve Görevleri hakkında Kanun tasarısı ve Ekonomi ve Bütçe Komisyonları raporları (1/640)

T. C.

Başbakanlık

Muamelmât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71 - 1448, 6 - 4413

15 . XII . 1949

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

İşletmeler Bakanlığı Kuruluş ve Görevleri hakkında adı geçen Bakanlıkça hazırlanan ve Bakanlar Kurulunun 8 . XII . 1949 tarihli toplantısında Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan Kanun tasarısı gerekçe ve ilişkileriyle birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan
Ş. Günaltay

GEREKÇE

Devletin, memleketimizin ekonomik hayatında tesirleri ve maddi kıymetleri çok büyük olan birçok teşebbüslere giriştiği ve bu maksatla endüstri, maden ve enerji sahalarında kendi sermayesiyle kurduğu muhtelif teşekkülleri faaliyete sevkettiği malûmdur.

Bu teşekküllerden her biri, lüzum ve icaba göre, doğrudan doğruya kendilerine bağlı olmak üzere muhtelif müessese ve işletmeler tesis eylemek ve bâzı ahvalde ise muayyen ortaklıkların sermayesine katılmak suretiyle çalışmaktadırlar.

Sermayeleri tamamen Devlete ait bulunan bu teşekkül, müessese, işletme ve teşebbüslerin faaliyetlerini tanzim, murakabe ve takip işinin ayrı bir mercide toplanmasının ve bir elden idare olunmasının daha faydalı ve isabetli olacağı mülâhaza edilmiş ve nitekim bu hal öteden beri bir ihtiyaç halinde kendini hissettiregelmiştir.

Filvaki bu teşekkül, müessese, işletme ve teşebbüslerin çalışmalarında tatbik eylemeleri gereken sistemlerle bunların verimli, plânlı ve rasyonel bir tarzda faaliyette bulunmaları için ittihazı lüzumlu görülen tedbirlerin alınması, aralarında zaruri olan iş birliğini ve çalışma ahengini sağlayacak usul ve tertiplerin tesbiti ve bunların tatbikatının devamlı olarak takibi keyfiyetinin hususi bir önem taşıdığı aşikârdır.

Bu işlerin bir Bakanlıkta toplanması halinde, bu Bakanlığın bütün mesaisini bu müessese, işletme ve teşebbüslerin daima artan bir verimle memlekete daha yararlı bir şekilde çalışmalarını temine hasreylemesi imkân sağlanmış bulunacak ve böylece işlerin daha düzenli ve başarılı bir istikamette gelişmesi kolaylaşmış olacaktır.

Bundan ayrı olarak ekonomik sahada Devlet işletmeleriyle hususi teşebbüsleri aynı hak ve yetki karşısında bulundurmak gayesinin temini bakımından da Devlet işletmelerinin bir Bakanlık bünyesinde toplanmasında fayda mülâhaza edilmektedir. Bu suretle memleketimizin ekonomik politikasının umumi bir şekilde sevk ve idaresi sırasında Devlet teşebbüsleriyle hususi teşebbüslerin eşit şartlar içinde mütalâa edilebilmesi daha kolayca mümkün olacak ve bu arada çeşitli karar ve tedbirleri alıp tatbik etmekle görevli kılınacak her hangi bir Bakanlığın bu konudaki faaliyeti, aynı zamanda bâzı devlet işletmelerinin sevk ve murakabesi mesuliyetini deruhde etmiş bulunmanın yapabileceği tesirden uzak kalacaktır.

Bu suretle İşletmeler Bakanlığının yukarıda kısaca işaret olunan mülâhazalara dayanılarak kurulması için 11 madde ile bir geçici maddeden ibaret olan ilişik kanun tasarısı hazırlanmış bulunmaktadır.

Bu tasarının birinci maddesi ile, İşletmeler Bakanlığının vazife sahası çizilmiş bulunmaktadır.

İkinci maddede, idare, murakabe ve işletmecilik faaliyetlerine mütedair olup şimidiye kadar başka Bakanlıklara verilmiş bulunun yetki ve görevlerin, İşletmeler Bakanlığına intikal edeceği gösterilmiştir.

Tasarının 3 ncü maddesinde Bakanlık daireleri tadat edilmekte ve mütaakıp 4 ncü maddede bu dairelerin görecekları vazifelerin ana hatları belirtilmektedir. Bu vazifelerin ayrıntıları ile yürütülme tarz ve usullerinin bir tüzükle tesbit olunacağına da 5 ncü maddede işaret edilmektedir.

Altıncı madde Bakanlık disiplin komisyonunun teşekkül tarzına ve 7 ncü madde ise maaşlı memurların kadroları ile tâyin şekillerine ait hükümleri ihtiva eylemektedir.

Tasarının 8 ncü maddesiyle, Bakanlık teşkilâtına dâhil memurların mesaisinden en iyi ve verimli bir tarzda faydalanabilmek için bunların çalıştırılacakları mahallerin Bakanlıkça tâyini imkânı sağlanmaktadır.

İşletmeler Bakanlığının göreceği işlere ait olarak Ekonomi ve Ticaret Bakanlığının merkez ve bölgeler teşkilâtında bulunan bütün evrak, dosya ve belgelerle lüzumu kadar demirbaşın ayrılarak İşletmeler Bakanlığında kalması için zaruri bir icabı bulunduğundan, geçici madde ile bu husus temin olunmaktadır.

Tasarının 9, 10 ve 11 ncü maddeleri yürürlüğe ve göreve mütaallik mütat usuli hükümleri ihtiva etmektedir.

Ekonomi Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Ekonomi Komisyonu

Esas No. 1/640

Karar No. 11

23 . XII . 1949

Yüksek Başkanlığa

İşletmeler Bakanlığı kuruluş ve görevleri hakkında adı geçen Bakanlık tarafından hazırlanıp Başbakanlığın 15 . XII . 1949 tarihli ve 6/4413 sayılı yazısıyla Yüksek Meclise sunulan Kanun tasarısı Komisyonumuza havale buyrulmakla, İşletmeler Bakanının da huzuru ile incelenip görüşüldü.

Adı geçen Bakanlık 4951 sayılı Kanununun 1 ncü maddesine tevfi kan teşekkül etmiş ve 8 Haziran 1949 tarihinde çalışmalarına başlamıştır.

Tasarının gerekçesinin tetkikinden ve Bakanın verdiği izahattan anlaşıldığına göre, kurulmuş veya kurulacak Devlet İşletme ve tesisleriyle İktisadi Devlet Teşekkül, müessese ve teşebbüslerinden kendisine bağlanacakların kuruluşlarından başlayarak çalışmalarında tatbik eylemeleri gereken sistemlerle bunların verimli, plânlı ve rasyonel bir tarzda faaliyette bulunmaları için itti-

hazı lüzumlu görülen tedbir ve tertipleri almak ve bu işleri bir elden ve ahenkli bir koordinasyon içinde yürütmek, denetlemek ve düzenlemek üzere İşletmeler Bakanlığı kurulmuştur.

Bakanlığın kurulması ile halen yürürlükte bulunan alâkalı mevzuatta ve bu meyanda 3460 sayılı Kanun esaslarında bir değişiklik yapılmamış ve bu hükümler tamamen mahfuz tutulmuştur.

Bakanlığın asıl kuruluş sebebi şâmil mânada Devlet işletmeciliğini içine almak ise de bugün çeşitli Bakanlıklara bağlı müessese ve işletmelerin taşıdıkları ayrı bünye hususiyetleri dolayısıyla bunun ancak zamanla tahakkuk ettirileceği düşünülerek, şimdiden tadadi ve katı hükümlerden çok, bunun gerçekleşmesine müsait hükümlerle işe başlamak yoluna gidilmiş ve bu yol bugünün realitesine daha uygun mütalâa edilmiştir.

Bakanlığın kurulması, Sümerbank ve Etibank gibi teşekküllerle Umumi Murakabe Heyetinin durumunu yukardaki ana esasa göre bir Devlet İşletmeleri Bakanlığının gerektirdiği inkişafın tahakkuku yolunda ve bu yeni zihniyetle yeniden derpiş etmek imkânını da vermektedir.

Bu ana hatlarla hazırlanan Teşkilât Kanunu tasarısı esas itibariyle Komisyonumuzca da yerinde görülmüştür.

Bakanlığın kuruluş ve görevlerini gösteren 1 nci madde 4951 sayılı Kanun esaslarına ve komisyonda beliren mütalâalara göre yeniden yazılmıştır.

İkinci madde, halen muhtelif bakanlıkların uhdesinde bulunan yetki ve görevlerden İşletmeler Bakanlığının vazifeleri içine girenlerinin, bu Bakanlığa intikal edeceğini tesbit ettiğine göre, bu hükmün 3460 sayılı Kanunla kurulan İktisadi Devlet Teşekkülleri Genel Kuruluna İşletmeler Bakanının da iştirakini sağlayacağı tabii görülerek aynen kabul olunmuştur.

Bakanlık teşkilâtını gösteren 3 ncü madde de aynen kabul edilmiştir.

Bakanlık teşkilâtına dâhil dairelerin vazifelerini belirten 4 ncü maddenin a) fıkrasında müstesara verilen yetkilerin, bakanlığa bağlanacak müessese ve işletmelerin idari, malî ve teknik muhtariyetini haleldar etmiyeceğinde ve yürürlükte bulunan kanunların zedelenmiyeceğinde bakanla da mutabık kalınarak, bu fıkra da bir değişiklik yapılmamıştır.

Bu maddenin c) fıkrasına «Tetkik» kelimesinin ilâvesinde fayda görülmüş ve diğer fıkralar aynen kabul edilmiştir.

5, 6, 7 ve 8 nci maddelerle geçici madde ve 9 ncü maddede bir değişiklik yapılmasına lüzum görülmemiştir.

Geniş bir vazife yüklenmesine rağmen asgari bir kadro ile kurulduğu görülen bakanlık kadrosunda, işinin ve iş sahasının ehemmiyeti ve inkişafı da nazara alınarak, her hangi bir kısıntı yapılmaması uygun görüldüğünden, tasarıya bağlı 1 ve 2 sayılı cetvellerde bir değişiklik yapılmamıştır.

Yürürlük maddeleri olan 10 ve 11 nci maddeler de aynen kabul olunmuştur.

Bütçe Komisyonuna havale buyrulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Ekonomi Komisyonu

Başkanı	Sözcü
Giresun	Ankara
<i>I. Sabuncu</i>	<i>H. O. Bekata</i>
Kâtip	
Balıkesir	Afyon K. Bursa
<i>A. Ağabeyoğlu</i>	<i>Ş. Lâçin</i> <i>A. M. Erhan</i>
Denizli	Elâzığ İçel
<i>C. Çalgüner</i>	<i>M. Arpacı</i> <i>H. Atalay</i>
İmzada bulunamadı	İmzada bulunamadı
İstanbul	Kayseri Malatya
<i>A. K. Silivri</i>	<i>Ö. Taşcıoğlu</i> <i>A. Taşangil</i>
Muş	Trabzon Zonguldak
<i>H. Dayı</i>	<i>T. Göksel</i> <i>N. Kromer</i>

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Bütçe Komisyonu

Esas No. 1/640

Karar No. 50

30 . I . 1950

Yüksek Başkanlığa

İşletmeler Bakanlığı Kuruluş ve Görevleri hakkında adı geçen Bakanlıkça hazırlanıp Başbakanlığın 15 . XII . 1949 tarihli ve 6/4413 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan kanun tasarısı Ekonomi Komisyonu raporiyle birlikte Komisyonumuza verilmekle İşletmeler Bakanı Münir Birsal ve Maliye Bakanlığı temsilcisi hazır oldukları halde incelenip görüşüldü.

İkinci Hasan Saka Kabinesi iş başına geldiği zaman Ekonomi Bakanlığı ile Ticaret Bakanlığının bir Bakan uhdesine verilmek suretiyle idaresi uygun görülmüş ve bu iki bakanlık katî hüviyetlerini henüz almadığı bir sırada Şemsettin Günaltay Kabinesi kurularak Ekonomi Bakanlığının görevleri arasında bulunan Devlet işletmeciliğinin müstakil bir politika olarak

bir elden ve bir bakanlık şeklinde idaresi tensip olunmuş ve 3480 sayılı Kanunun çerçevesi içine giren ve evvele Ekonomi Bakanlığınca idare edilen İktisadi Devlet Teşekkülleri ile Maden Tetkik ve Arama Enstitüsünün bu Bakanlığa bağlandığı gibi Devletin % 50 den fazla hissesine iştirak ettiği Şeker Şirketinin murakabesi vazifesi de buraya verilmiştir.

Bu suretle ve 4951 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak kurulan İşletmeler Bakanlığının kadro ihtiyacı eski Ekonomi Bakanlığından ayrılan kadrolarla bugüne kadar temin edilmiş ve Bakanlığın kuruluş Kanunu bu müddet içinde hazırlanmıştır.

Tasarımın görüşülmesi sırasında Bakanlığın sorumluluğuna girecek işlerin nelerden ibaret olacağı ve Devletin Katma bütçeli teşekküller halinde idare ettiği ve işletmecilik karakteri galip bâzı âmme hizmetlerini de bu Bakanlık bünyesinde toplamanın doğru olup olmayacağı üzerinde durulmuş ve Bakanlığın görevine dâhil işler tetkik edilmiştir.

Bakanlığa bağlanacak bütün teşekkül ve tesislerin işletmelerinde aynı esas ve prensiplerin tatbiki;

Bunlar arasında işbirliği ve iş ahenginin sağlanması;

Murakabenin bir elden idaresi,

Hususi teşebbüsle Devlet işletmelerine tam bir eşitlik temini,

İşletmelerin organizasyon işlerinin toplu olarak ele alınıp halledilmesi,

Daha rasyonel bir mesai sağlanması,

Rantabilite konusunda küll halinde bir mesai sarfı,

Eleman kalifiye işçi yetiştirme,

Sosyal işlerde birlik,

Ücret politikası, asgari ücretin tesbiti,

Hususi teşebbüslerle münasebet ve bunlara yardım.

Alım işlerinin koordine edilmesi ve memleket içi alımların düzenlenmesi,

Muhasebede vahdet ve maliyet hesaplarında müşterek esaslar vaz'ı,

Sermaye ve kredi işlerinin düzenlenmesi,

Plân ve program işlerinin tanzimi,

Devlet murakabe ve teftişinin bu müesseseler üzerinde tesisi,

Kömür ve yakıt konularının ve petrol işinin

tanzimi ile memleket ihtiyaçlarına ve iktisadi icaplara göre ayarlanması,

Gibi çok geniş ve ehemmiyetli işlerin bu Bakanlığın kuruluşuna âmil olduğu anlaşılmaktadır.

İşletmeler Bakanlığının bugün için vazife mevzuuna giren işletmeler esas itibariyle Devlet malı olan sanayi ve maadin işletmeleridir. Diğer âmme hizmeti gören ve işletmecilik hüviyetini de taşıyan birtakım işletmelerin de ileride bu Bakanlığa bağlanması ayrı bir tetkik mevzuu teşkil etmektedir. Bakanlığa bugünkü çerçevenin dışında başka işletmelerin bağlanması Bakanlığın buna göre teşkilâtlanmasını da gerektireceği tabiidir.

Kanun tasarısının görüşülmesinde Ekonomi Komisyonunun metni esas tutulmuştur.

Birinci maddenin baş tarafında (4951 sayılı Kanunun birinci maddesine gözet kurulan) kaydı lüzumsuz görüldüğünden çıkarılmıştır.

Aynı maddenin (a) bendi Hükümetin teklifi üzerinden müzakere edilmiş ve bu bent de mevcut «müessese ve teşebbüs» tâbirleri; İktisadi Devlet Teşekkülleri tâbirinin bunları da içine almakta bulunması itibariyle ayrıca ifade edilmelerine lüzum görülmediğinden ve bunların bağlı oldukları İktisadi Devlet Teşekkülleri ile münasebetlerini zedeleyecek şekilde yanlış anlaşılmalara da sebep olabileceğinden fıkradan çıkarılmıştır. Bununla beraber bu tâbirlerin fıkradan çıkarılması her hangi bir müessese ve teşebbüsü ayrı bir iktisadi teşekkül olarak Bakanlığa bağlamaya da mâni teşkil etmeyeceği tâbidir.

Aynı maddenin (b) bendi içinde yine Hükümet metni esas tutulmuş ve ancak bu bendin başındaki (3460 sayılı Kanunun çerçevesine girecek nispette) kaydı kaldırılmıştır. 3460 sayılı Kanunun çerçevesine giren müesseseler, İktisadi Devlet Teşekkülleriyle birlikte Devletin hissesine % 50 den fazla iştirak ettiği müesseselerdir. Halbuki Devletin % 50 den daha aşağı iştiraki olan bir müessesenin murakabesini de icabında bu Bakanlığa vermesi imkânının muhafaza edilmesini sağlamak için Komisyonumuz bu kaydı kaldırılmasını uygun görmüştür.

Aynı maddenin (c) bendi başka Bakanlıkların vazife ve yetkisi içine giren işletmelere ait plân, program ve etüd işlerinin de bu Bakanlıkca yapılacağı şeklinde anlaşılması mahzurunu ortadan kaldıracak ve fakat Devletin tesis ve işlet-

ine maksadiyle üzerine aldığı veya alacağı iktisadi işlerden Hükümetçe lüzum görülecek olanların plân, program ve etüdlerinin de bu Bakanlıkta yapılmasına imkân verecek ifade değişikliği ile kabul edilmiştir.

Tasarımın ikinci maddesi, birinci maddenin (a) bendinde yapılan değişikliğe mütenazır olarak ve ayrıca bir ibarede yapılan değişikliklerle kabul olunmuştur.

Tasarımın üçüncü maddesi ifade değişikliği ile kabul olunmuştur.

Tasarımın dördüncü maddesi her dairenin görevi göz önünde bulundurulmak suretiyle ve bâzı düzeltmelerle yeniden yazılmıştır.

Beşinci madde yazılış değişikliği ile, altıncı madde aynıyle, yedinci madde ve buna bağlı cevveler keza aynıyle kabul edilmiş ve sekizinci madde, Memurin Kanununa ek 4539 sayılı Kanunun ikinci maddesiyle temin edildiğinden tasarıdan çıkarılmıştır.

Hükümet tasarısının dokuzuncu maddesi sekizinci madde olarak kabul edilmiştir.

Tasarıya Komisyonumuzca yeniden eklenen dokuzuncu madde ile Sümerbank, Etibank ve Maden Tetkik ve Arama Enstitüsünün İşletmeler Bakanlığın bağlandığı ve Türkiye Şeker Fabrikaları Anonim Ortaklığı işleriyle bu Bakanlığın ödevlendirildiği tasarih edilmiştir.

Geçici madde aynıyle kabul edilmiş yürürlük

maddesi yeniden kabul edilen dokuzuncu madde ile 4951 sayılı Kanun hükümleri ve tasarının Kamutaydan kanunlaşabileceği zaman göz önüne alınarak yeniden yazılmıştır.

Yukarda arz edilen esaslar dâhilinde yeniden hazırlanan Kanun tasarısı Kamutayın tasvibine arz olunmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Sözcü	Kâtip
Mardin	Kastamonu	Ankara
<i>R. Erten</i>	<i>M. Akalan</i>	<i>F. Öymen</i>
Amasya	Ankara	Ankara
<i>A. K. Yiğitoğlu</i>	<i>M. Eriş</i>	<i>C. Gölet</i>
Aydın	Diyarbakır	Edirne
<i>Gl. R. Alman</i>	<i>C. Ekin</i>	<i>M. N. Gündüzalp</i>
Erzinean	Eskişehir	Eskişehir
<i>C. Pekcan</i>	Muhallifim	Muhallifim
	<i>A. Oğuz</i>	<i>H. Polatkan</i>
İsparta	İsparta	İzmir
<i>K. Turan</i>	<i>E. Amaç</i>	<i>S. Dikmen</i>
İzmir	Kastamonu	Kırklareli
<i>A. İnan</i>	<i>T. Coşkan</i>	<i>Korgl. K. Doğan</i>
Kırşehir	Konya	Malatya
<i>Ş. Torgut</i>	<i>Dr. M. F. Dündar</i>	<i>M. S. Eti</i>
Manisa	Niğde	Ordu
<i>F. Kurdoğlu</i>	<i>R. Gürsoy</i>	<i>H. Yalman</i>
Samsun		Seyhan
<i>M. A. Yörüker</i>	<i>A. S. Yüregir</i>	
Tokad	Trabzon	Urfa
<i>R. A. Sevcengül</i>	<i>A. R. Işıl</i>	<i>E. Tekeli</i>

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

İşletmeler Bakanlığı Kuruluş ve Görevleri hakkında Kanun tasarısı

MADDE 1. — a) Kurulmuş veya kurulacak Devlet İşletme ve tesislerinden yahut iktisadî Devlet Teşekkül, müessese ve teşebbüslerinden kendisine bağlanacakların faaliyetlerini düzenlemek, denetlemek ve takip etmek;

b) 3460 sayılı Kanun çerçevesine girecek nispette Devlet sermayesinin iştirakiyle kurulmuş veya kurulacak ortaklıklardan ilgili kanun ve statülerinde yazılı yetki ve görevlerin kullanılması ve yapılması ödevi Bakanlar Kurulu kararıyla kendisine verilecek olanlar için bu yetki ve görevleri kullanmak ve yürütmek;

c) Devletin tesis ve işletme için üzerine alması düşünülen iktisadi işlerin plân, program ve etüdlerini yapmak;
üzere (İşletmeler Bakanlığı) kurulmuştur.

MADDE 2. — Birinci maddenin a) ve b) fıkralarında yazılı işletme, tesis, teşekkül, müessese, teşebbüs ve ortaklıkların idare ve denetleme veya işletmecilik faaliyetlerine mütedair olarak evvelce muhtelif Bakanlıklara verilmiş bulunan yetki ve görevler (İşletmeler Bakanlığı) tarafından kullanılır ve yapılır.

MADDE 3. — (İşletmeler Bakanlığı kuruluşu merkezde, bir müsteşar ile,

1. Danışmanlık,
 2. Özel Kalem Müdürlüğü,
 3. Teftiş Kurulu Başkanlığı,
 4. İşletmeler Dairesi Başkanlığı,
 5. Etüd ve Plân Kurulu Başkanlığı,
 6. Hukuk Müşavirliği,
 7. Özlük İşleri Müdürlüğü,
 8. Levazım ve Evrak İşleri Müdürlüğü,
- Dairelerinden ibarettir.

MADDE 4. — (İşletmeler Bakanlığı) Müsteşarı ile kuruluş içindeki dairelerin böylece görevlerin ana hatları şunlardır:

a) Müsteşar: Bakanın yardımcısı ve Bakan adına ve Bakanın direktiflerine göre Bakanlık dairelerinin âmir ve murakibi sıfatıyla, Bakanlığa ait her türlü işlerin mevzuat dâhilinde düzenlenip yürütülmesini sağlar; gerek

EKONOMİ KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

İşletmeler Bakanlığı Kuruluş ve Görevleri hakkında Kanun tasarısı

MADDE 1. — 4951 sayılı Kanunun 1 nci maddesine göre kurulan (İşletmeler Bakanlığı) nın görevleri şunlardır :

a) Kurulmuş veya kurulacak Devlet işletme ve tesislerinden yahut İktisadi Devlet Teşekkül, müessese ve teşebbüslerinden 4951 sayılı Kanuna göre kendisine bağlanacakların faaliyetlerini düzenlemek, denetlemek ve takip etmek;

b) 3460 sayılı Kanun çerçevesine girecek nispette Devlet sermayesinin iştirakiyle kurulmuş veya kurulacak ortaklıklardan ilgili kanun ve statülerinde yazılı yetki ve görevlerin kullanılması ve yapılması ödevi Bakanlar Kurulu kararıyla kendisine verilecek olanlar için bu yetki ve görevleri kullanmak ve yürütmek;

c) Devletin tesis ve işletme maksadiyle üzerine aldığı veya alacağı iktisadi işlerin plân, program ve etüdlerini yapmak.

MADDE 2. — Hükümetin ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — a - b - c) Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

ç) Teftiş Kurulu Başkanlığı : Bakanlık dairelerinde ve Bakanlığa bağlı daire, teşekkül, müessese ve işletmelerde, Bakanlık makamından verilecek direktifler dâhilinde ve Bakan adına gerekli teftiş, tetkik ve tahkikleri yapar.

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

İşletmeler Bakanlığı Kuruluş ve Görevleri hakkında Kanun tasarısı

MADDE 1. — İşletmeler Bakanlığının görevleri şunlardır :

a) Kurulmuş veya kurulacak Devlet işletme ve tesislerinin veyahut İktisadi Devlet Teşekküllerinden kendisine bağlanacakların faaliyetlerini düzenlemek, denetlemek ve takip etmek,

b) Devlet sermayesinin iştirakiyle kurulmuş veya kurulacak ortaklıklardan ilgili kanun ve statülerinde yazılı yetki ve görevlerin kullanılması ve yapılması ödevi Bakanlar Kurulu kararıyla kendisine verilecek olanlar için bu yetki ve görevleri kullanmak ve yürütmek,

c) Devletin tesis ve işletme maksadiyle üzerine aldığı veya alacağı iktisadi işlerden kendisine bağlanacakların veya Hükümetçe lüzum görülecek bu gibi işlerin plân, program ve etüdlerini yapmak.

MADDE 2. — Birinci maddenin (a) ve (b) fıkralarında yazılı işletme, tesis, teşekkül ve ortaklıkların idare ve denetleme veya işletmecilik faaliyetlerine ait olarak evvelce başka bakanlıklara verilmiş bulunan yetki ve görevler İşletmeler Bakanlığına devrolunmuştur.

MADDE 3. — İşletmeler Bakanlığı kuruluşu; merkezde, bir müsteşar ile,

1. Danışmanlık,
2. Özel Kalem Müdürlüğü,
3. Teftiş Kurulu Başkanlığı,
4. İşletmeler Dairesi Başkanlığı,
5. Etüd ve Plân Kurulu Başkanlığı,
6. Hukuk Müşavirliği,
7. Özlük İşleri Müdürlüğü,
8. Levazım ve Evrak İşleri Müdürlüğü,

dairelerini ihtiva eder.

MADDE 4. — İşletmeler Bakanlığı Müsteşarı ile kuruluş içindeki dairelerin başlıca görevleri şunlardır :

a) Müsteşar : Bakanın müşavir ve yardımcısı olup Bakan adına ve Bakanın direktiflerine göre Bakanlığa ait işlerin mevzuat dâhilinde düzenlenip yürütülmesini sağlar ve gereken emirleri verir.

Hü.

Bakanlık dairelerine gerekse bakanlığa bağlı daire, teşekkül, müessese, işletme ve teşebbüslere icap den emir ve direktifleri verir.

b) Danışmanlık: Bakanlık makamından verilecek direktiflere göre, lüzum görülecek mevzuları inceler; Bakanlık ile Bakanlığa bağlı daire, teşekkül, müessese, işletme ve teşebbüsler arasındaki münasebetlerin tanzimine ve Bakanlık daireleri arasındaki iş birliğinin sağlanmasına mütaallik hususları takip eyler.

c) Özel Kalem Müdürlüğü: Bakanlık makamının resmî ve özel işleriyle şifre ve protokol işlerini yürütür.

e) Teftiş Kurulu Başkanlığı: Bakanlık dairelerinde ve Bakanlığa bağlı daire, teşekkül, müessese ve işletmelerde, Bakanlık makamından verilecek direktifler dâhilinde ve bakan adına gerekli teftiş ve tahkikleri yapar.

d) İşletmeler Dairesi Başkanlığı: Bakanlığa bağlı daire, teşekkül, müessese ve işletmelerin türlü teknik ve ekonomik faaliyetleriyle malî ve idari işlerini, muhtelif kanunlarla verilmiş bulunan yetki ve görevler dâhilinde tetkik, tanzim, takip ve intağ eder; bunlar hakkında Umumi Murakabe Heyetinden gelecek raporlar üzerine gerekli işlemleri yapar ve lüzumlu tedbir ve tertipleri alır.

e) Etüd ve Plân Kurulu Başkanlığı: Bakanlığa bağlı daire, teşekkül, müessese ve işletmelerin istigal sabasına giren veya Devletin üzerine alıp kurması, işletmesi veya yürütmesi gereken mevzular hakkında incelenmelerde bulunarak bu hususlarda tesis ve tevsiilere mütaallik plân ve programları hazırlar veya ilgililere bu yolda hazırlanan teklif ve plânları tetkik eyler; işletme faaliyetlerinin ekonomik neticelerini tahlil eder; organizasyon ve standardizasyon konularında lüzumlu etüdlere yapar; dokümantasyon, konjonktür ve yayım işleriyle meşgul olur.

f) Hukuk Müşavirliği: Bakanlıkla ilgili işler hakkında gerekli kanun, tüzük ve yönetmeliklerle Bakanlığa ait sözleşme ve şartlaşmaları hazırlar veya ilgili daire ve teşekküllere hazırlanmış olanlarını inceler; idari ve adli yargı işlerinde Bakanlığa terettüp eden işlemleri yapar ve icabında yargı mercileri nezdinde Bakanlığı temsil eyler; talep vukuunda Bakanlık

Eko. K.

d - e - f - g - h) Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

B. K.

b) Danışmanlık : Bakanlıkça lüzum görülecek konuları inceliyerek mütalâalarını bildirir ve verilen diğer ödevleri yapar.

c) Özel Kalem Müdürlüğü : Bakanlık Makamının resmî ve özel işleriyle şifre ve protokol işlerini yürütür.

ç) Teftiş Kurulu Başkanlığı : Bakanlık dairelerinde ve Bakanlığa bağlı işletme, tesis ve teşekküllerde ve Bakanlığın ödevlendirildiği ortaklıklarda Bakan adına gerekli tetiş, tetkik ve tahkikleri yapar.

kikleri yapar.

d) İşletmeler Dairesi Başkanlığı : Bakanlığa bağlı işletme, tesis ve teşekküllerle Bakanlığın ödevlendirildiği ortaklıkların, muhtelif kanunlarla verilmiş bulunan yetki ve görevler dâhilinde türlü teknik ve ekonomik faaliyetleriyle malî ve idari işlerini tetkik, takip ve in- taç eder; bunlar hakkında Umumi Murakabe Heyetinden gelecek raporlar üzerine gerekli iş- lemleri yapar ve lüzumlu tedbir ve tertipleri alır.

e) Etüd ve Plân Kurulu Başkanlığı : Bi- rinci maddenin (c) fıkrasında yazılı konular hakkında incelemelerde bulunarak tesis ve bu mahiyetteki tevsilere mütaallik plân ve pro- gramları hazırlar veya ilgililerce bu yolda ha- zırlanan teklif ve plânları tetkik eyler; işletme faaliyetlerinin ekonomik neticelerini tahlil eder; organizasyon ve standarizasyon konularında lü- zumlu etüdleri yapar, dokümandasyon, konjonk- tür ve yayın işleriyle meşgul olur.

f) Hukuk Müşavirliği : Bakanlıkla ilgili işler hakkında gereken Kanun, tüzük ve yönet- meliklerle Bakanlığa ait sözleşme ve şartlaşma- ları hazırlar veya ilgili daire ve teşekküllerce hazırlanmış olanları inceler; idari ve adli ka- za işlerinde Bakanlığa terettüp eden işlemleri yapar ve icabında bu merciler nezdinde Bakan- lığı temsil eyler; talep vukuunda Bakanlık dairelerine hukuki mütalâa bildirir.

g) Özlük İşleri Müdürlüğü : Bakanlığın memur ve hizmetlilerinin sicil, tahakkuk ve tahsis gibi her türlü özlük işlerini yürütür.

h) Levazım ve Evrak İşleri Müdürlüğü : Bakanlığın her türlü levazım ve ayniyat işle- riyle Bakanlığa gelen ve Bakanlıktan çıkan evrak ve genel arşiv işlerini yapar.

Hü.

Eko. K.

dairelerine hukuki mütalâalar bildirir.

g) **Özlük İşleri Müdürlüğü** : Bakanlık memur ve hizmetlilerinin sicil, tahakkuk, tahsis ve saire gibi her türlü özlük işlerini yürütür.

h) **Levazım ve Evrak İşeri Müdürlüğü** : Bakanlığın her türlü levazım ve ayniyat işleri ile Bakanlığa gelen ve Bakanlıktan çıkan evrak ve genel arşiv işlerini yapar.

MADDE 5. — Dördüncü maddede görevlerin yürütülme tarzlarına ve dairelerin çalışma ve aralarında iş birliği sağlama usullerine ait hususlar bir tüzükle tesbit olunur.

MADDE 6. — Memurlar için kurulacak Bakanlık Disiplin Komisyonu Müsteşarın başkanlığı altında Teftiş Kurulu Başkanı, Hukuk Müşaviri ve daire başkanları arasından Bakanlıkça seçilecek birisiyle Özlük İşleri Müdüründen te-rekküp eder.

MADDE 7. — (İşletmeler Bakanlığı) nın aylıklı kadroları bağlı (1) sayılı, bunlardan uzmanlık yerleri bağlı (2) sayılı cetvellerde gösterilmiş ve bunlar 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) ve (2) sayılı cetvellere ekenmiştir.

Bu kadrolardan beşinci ve daha yukarı derecelerde bulunanlar müşterek karar ile bunların dışında kalanlarla hizmetler Bakanlıkça tâyin olunurlar.

MADDE 8. — (İşletmeler Bakanlığı) kuruluşundaki bir memur, Bakanlıkça görülecek lüzum üzerine, kendi aylığı ile Bakanlık dairelerinden her hangi birisinde yahut birinci maddede yazılı teşekkül, müessese ve işletmelerde Bakanlığa ait bir iş için belirli veya belirsiz bir süre görevlendirilebilir.

MADDE 9. — (İşletmeler Bakanlığı) nın kurulmasını mütaahıp Ekonomi ve Ticaret Bakanlığı Ekonomi ve Ticaret kısımları kadrolarından tefrik edilerek bu Bakanlığa devredilmiş bulunan, ilişik (3) sayılı cetvelde yazılı kadrolar kaldırılmıştır.

MADDE 5. — Hükümetin 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Hükümetin 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Hükümetin 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Hükümetin 8 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Hükümetin 9 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

B. K.

MADDE 5. — Dördüncü maddede yazılı görevlerin yürütülme tarzlarına ve dairelerin çalışma ve aralarında iş birliği sağlama usullerine ait hususlar bir tüzükte gösterilir.

MADDE 6. — Hükümetin altıncı maddesi aynıyle kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Hükümetin yedinci maddesi aynıyle kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Hükümetin dokuzuncu maddesi sekizinci madde olarak aynıyle kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Sümerbank, Etibank ve Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü İşletmeler Bakanlığına bağlanmış ve Türkiye Şeker Fabrikaları Anonim Ortaklığı işleriyle bu Bakanlık ödevlendirilmiştir.

Hü.

Eko. K.

GEÇİCİ MADDE — (İşletmeler Bakanlığı) nun göreceği işlere ait olarak Ekonomi ve Ticaret Bakanlığının merkez ve bölgeler kuruluşunda bulunan bütün evrak, dosya ve belgeler ve lüzumu kadar demirbaş eşya ayrılarak (İşletmeler Bakanlığı) nda kalır.

GEÇİCİ MADDE — Hükümetin geçici maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 10. — Bu Kanun yayımlandığı ayın son günü yürürlüğe girer. Ancak, birinci maddenin a) fıkrasında yazılı teşekkül ve tesislerden İşletmeler Bakanlığına bağlanmış bulunan Sümerbank, Etibank, Maden Tetkik ve Aramat Enstitüsü ve bunlara tâbi müessese ve teşekküller ile aynı maddenin b) fıkrasında yazılı ortaklıklardan bu Bakanlığın ödevlendirilmiş bulunduğu Türkiye Şeker Fabrikaları Anonim Ortaklığı hakkında bu Kanun hükümleri Bakanlığın kurulduğu 8 Haziran 1949 tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 10. — Hükümetin 10 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 11. — Bu Kanununun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

MADDE 11. — Hükümetin 11 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Başbakan	Devlet Bakanı
<i>Ş. Günaltay</i>	Başbakan Yardımcısı
	<i>N. Erim</i>
Devlet Bakanı	Adalet Bakanı
<i>C. S. Barlas</i>	<i>Fuad Sirmen</i>
Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı
<i>H. Çakır</i>	<i>E. Erişirgöl</i>
Dışişleri Bakanı	Maliye Bakanı
<i>N. Sadak</i>	<i>İ. R. Aksal</i>
Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık Bakanı
<i>T. Banguoğlu</i>	<i>Ş. Adalan</i>
Ekonomi ve Ticaret Bakanı	Sa. ve So. Y. Bakanı
<i>Vedat Dicleli</i>	<i>Dr. K. Bayizit</i>
Gümrük ve Tekel Bakanı	Tarım Bakanı
<i>Dr. F. Ş. Bürge</i>	<i>Cavid Oral</i>
Ulaştırma Bakanı	Çalışma Bakanı
<i>Dr. Kemal Satır</i>	<i>Reşat Ş. Sırer</i>
İşletmeler Bakanı	
<i>Münir Birsal</i>	

B. K.

GEÇİCİ MADDE — Hükümetin geçici maddesi aynıyle kabul edilmiştir.

MADDE 10. — Bu kanun 28 Şubat 1950 tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 11. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Hükümetin teklifine bağlı cetvel

[1] SAYILI CETVEL

D.	Görevin çeşidi	Sayı	Aylık	D.	Görevin çeşidi	Sayı	Aylık
2	Müsteşar	1	125		<i>Etüd ve Plân Kurulu Başkanlığı</i>		
	<i>Danışmanlık</i>			2	Başkan	1	125
2	Danışman	1	125	3	Üye	6	100
6	Raportör	1	70	4	Uzman	3	90
	<i>Özel Kalem Müdürlüğü</i>			6	Raportör	3	70
6	Müdür	1	70	5	Mütercim	1	80
9	Büro Şefi	1	40	6	Mütercim	1	70
11	2 nci Mümeyyiz	1	30	7	Ressam	2	60
	<i>Tefiş Kurulu Başkanlığı</i>			9	Büro Şefi	2	40
3	Başkan	1	100	10	1 nci Mümeyyiz	2	35
4	Başmüfettiş	1	90	12	Memur	1	25
5	1 nci sınıf Müfettiş	2	80		<i>Hukuk Müşavirliği</i>		
6	2 nci sınıf Müfettiş	3	70	3	Hukuk Müşaviri	1	100
7	3 ncü sınıf Müfettiş	4	60	6	Raportör	1	70
9	Büro Şefi	1	40	12	Memur	1	25
12	Memur	1	25		<i>Özlük İşler Müdürlüğü</i>		
	<i>İşletmeler Dairesi Başkanlığı</i>			6	Müdür	1	70
2	Başkan	1	125	9	Büro Şefi	2	40
3	Uzman	5	100	10	1 nci Mümeyyiz	1	35
4	Uzman	5	90	12	Memur	2	25
5	Uzman	3	80	8	Doktor	1	50
6	Raportör	5	70		<i>Levazım ve Evrak İşleri Müdürlüğü</i>		
7	Raportör	4	60	8	Müdür	1	50
9	Büro Şefi	3	40	9	Ayniyat Muhasibi	1	40
10	1 nci Mümeyyiz	3	35	10	Mutemet	1	35
11	2 nci Mümeyyiz	2	30	9	Büro Şefi	1	40
12	Memur	2	25	11	2 nci Mümeyyiz	2	30
				12	Memur	3	25

[2] SAYILI CETVEL

D.	Görevin çeşidi	Sayı	Aylık	D.	Görevin çeşidi	Sayı	Aylık
	<i>Danışmanlık</i>			4	»	5	90
2	Danışman	1	125	5	»	3	80
	<i>İşletmeler Dairesi Başkanlığı</i>				<i>Etüd ve Pılân Kurulu Başkanlığı</i>		
2	Başkan	1	125	2	Başkan	1	125
3	Uzman	5	100	3	Üye	6	100
				4	Uzman	3	90
				7	Ressam	2	60

[3] SAYILI CETVEL

Ekonomi ve Ticaret Bakanlığı Ekonomi ve Ticaret kısımlarından

İşletmeler Bakanlığına devredilen memur kadroları

<i>Merkez memurları</i>				<i>Maden İşleri Genel Müdürlüğü</i>			
2	Müsteşar	1	125	4	Danışman	1	90
3	» Yardımcısı	1	100	3	Başmühendis	1	100
	<i>Danışmanlık</i>			5	Mühendis	1	80
2	Danışman	1	125	6	Raportör	1	70
6	Raportör	1	70	8	»	1	50
7	»	1	60		<i>Sanayi İşleri Genel Müdürlüğü</i>		
	<i>Özel Kalem Müdürlüğü</i>			4	Danışman	1	90
6	Müdür	1	70	4	Sanayi başmüfettişi	1	90
	<i>Teftiş Kurulu Başkanlığı</i>			5	» Müfettişi	1	80
3	Başkan	1	100	6	» »	1	70
4	Başmüfettiş	2	90	6	Şube müdürü	1	70
5	1 nci S. Müfettiş	3	80	8	» » Yardımcısı	1	50
6	2 nci S. »	4	70	7	Sanayi kontrolörü	1	60
7	3 ncü S. »	5	60	6	Raportör	2	70
	<i>Hukuk Müşavirliği</i>			8	»	1	50
7	Raportör	1	60		<i>Teşkilâtlandırma Genel Müdürlüğü</i>		
				3	Genel müdür	1	100
					<i>Küçük sanat işleri Genel Müdürlüğü</i>		
				6	Şube müdürü	1	70

D.	Görevin çeşidi	Sayı	Aylık	D.	Görevin çeşidi	Sayı	Aylık
7	K. sanatlar kontrolörü	1	60				
	<i>Tetkik Kurulu Başkanlığı</i>				<i>Levazım Müdürlüğü</i>		
3	Üye	5	100	7	Müdür	1	60
4	Uzman	1	90	9	Ayniyat saymanı	1	40
5	»	1	80	8	Mütemet	1	50
6	Şube müdürü	1	70	9	Doktor	1	40
6	Mütercim	1	70				
	<i>Zatışleri Müdürlüğü</i>				<i>Diğer merkez memurları</i>		
6	Müdür	1	70	9	Şef	15	40
	<i>Yayın Müdürlüğü</i>			10	1 nei S. Mümeyyiz	9	35
5	Mütercim	1	80	11	Mümeyyiz	12	30
				12	Memur	13	25

